

в съвременната култура [Пейчева, 1993]. По-късно Пейчева включва зурнаджийската традиция в първото монографично изследване върху ромската музика в България. Отделни нейни страни са разгледани в разделите за история на циганската музика в България, за инструменталната музика и инструменталните формации, за изпълнителите и родовата традиция. Приложеният към книгата речник, съдържащ знание за ромската музика от нейните носители, предлага информация за имената на известни зурнаджии, музикални термини, функциониране на музиката, музикалния инструмент зурна. Сред илюстративния материал намират място няколко снимки на зурнаджии, които се публикуват за първи път [Пейчева, 1999:29-30, 35, 76-79, 115, 138, 195-249].

Разглеждайки различни страни на отношението музикален фолклор – съвременност, върху отделни страни от битуването на зурната в условия на фолклоризъм се спират Тодор Джиджев, Любен Ботушаров, Красимир Петров. Във времето и пространството на фолклорния събор “Пирин пее” зурната участва не само в официалните програми на сцената, но и в живото, спонтанно празнуване – през нощта край огньовете и денем в импровизираните кръчми до естрадите [Ботушаров, 1999:23, 30]. Проучвайки и практически адаптирайки пиринския фолклор за репертоара на професионални и самодейни състави и ансамбли, хореографи като Б. Янев и К. Руйчев сочат като типични инструменти за съпровод на мъжките танци зурни и тъпан [Петров, 1999:93]. В музикалната партитура на ансамбъл “Пирин” се включват заедно с други оригинални черти на пиринския фолклор “пронизителният писък на зурната” и “властните и напрегнати удари на тъпана” [Джиджев, 1999:127].

В историографско изследване на народните инструменти и инструменталната музика от Пиринския край Лидия Литова се спира на някои трудове на Ил. Манолов и Л. Пейчева, обект на които е и зурнаджийската музика [Литова, 1999:88-89]. Търсейки доказателства за характеристиката на “циганите като медиатори в балканската градска инструментална култура” Димитрина Кауфман отбелязва, че “зурнаджия е синоним на циганин”, като подкрепя твърдението си с примери от зурнаджийство в областта Македония [Кауфман, Д., 2000:67].

* * *

Зурната – един от най-старите и широко разпространени по света музикални инструменти – има специфични особености и обща история на Балканите. Зурнаджийската традиция в Югозападна България е техен локален вариант, но има и свои уникални характеристики и измерения. Част от тях се съдържат в исторически извори (писмени материали, художествени изображения, фотографии) и фолклорни текстове. Малко познати и рядко споменавани в изследвания извън България, фрагментите от българската история и научни прочити на зурната са необходима част в изграждането на общата картина на зурнаджийската традиция по света.